

Årsberetning for Blaker og Sørums historielag 2011

Årsmøtet 2011 ble arrangert onsdag 9. mars kl. 19.00 på Sørumsand vgs. med 26 fremmøtte. Sogneprest John Olav Stokstad Larsen kåserte over "Kirken i perspektiv". Stokstad Larsen dro de lange linjer om kirken og prestens rolle i Norge, og samfunnsliv fra tusentallet til dagens situasjon. Det formelle årsmøtet ble satt etter foredraget, men først takket leder Dag Winding-Sørensen, Svein Sandnes for hans 17-årige innsats som redaktør av Sørumspeilet. Han fikk samtidig overrakt "Norsk biografisk leksikon" og velfortjente blomster.

Styret for 2011

		På valg igjen
Leder	Dag Winding-Sørensen	2012
Nestleder	Gro Langeland	2013
Kasserer	Kjell Kurland	2013
Sekretær	Ellen Margrete Graarud	2012
Styremedlem	Haakon Sandbraaten	2012

Varamedlemmer

Bjørn Blakstad	2012
Bjørn Tveit	2012
Kåre Alfred Bøhler	2012

Revisor

Pål Iversen	2012
-------------	------

Valgkomite

Odd Roar Stenby	2012
Thorild Hexeberg Lerberg	2013
Morten Moen (Valgt i 2011. Trukket seg)	

Det har vært avholdt 9 styremøter i perioden. Flere av møtene har vært utvidede styremøter hvor prosjektlederne har deltatt for å rapportere om sine prosjekter. Det har i tillegg vært aktiv deltakelse fra styret og enkeltmedlemmer på årsmøtet og andre arrangementer i regi av Romerike Historielag. Lillian Mobæk har som redaktør av lagets hjemmeside www.sorum.historielag.no deltatt på styremøtene.

Blaker og Sørums Historielag hadde pr 31.12.11 et medlemstall på 450, hvorav 20 skoler og noen andre institusjoner. I 2011 er arbeid med og for skoler, barn og unge økt betydelig.

Historielaget leier to rom på Blaker Skanse til kontor og til visning av Okkupasjonshistorisk samling. De fleste av historielagets bokutgivelser er lagret på forskjellige steder i bygda, mens Glommaboka og Bygdebøkene (bind 1-4) befinner seg i kjelleren under Sørums bibliotek samt i Rådhuset. Lokalet under biblioteket har til nylig ikke vært avlåst. Etter søknad til kulturkontoret har Historielaget fått dekket materialene til oppsetting av vegg og dør, slik at våre eiendeler og annet vi har ansvar for, avlås. Vi takker Bjørn Blakstad og Bjørn Tveit for vel utført arbeid.

Økonomi

Økonomien er god. Salg av egne bokutgivelser, bygdebøker og annet trykt materiale er en viktig inntektskilde. Det vises for øvrig til revidert regnskap for 2011.

Historielaget har mottatt en minnegave på kr. 15.000,- fra de etterlatte etter vårt medlem, Roar Willy Løken, som ble begravet fra Sørums kirke den 28. juni. Vi takker for gaven, og lyser fred over hans minne.

1. Turer og turstier organisert av historielaget

Det har blitt arrangert mange turer i regi av historielaget, og referater fra disse er publisert på hjemmesiden og i Sørumspeilet.

Rusleturer:

- 26. mai, tur i Asbjørnsens ånd med rammefortellingen Huldreætt. Start i Skedsmo kommune over Hexebergfjellet til Sørums kommun, og deretter til Gjerdrum kommune. Aage Kleven var guide og forteller. 17 deltakere.
- 18. august, Sørlifjellet fra skytebanen i Sørums kommun og opp til utsikten, Ælghytta og Bjørnholen, som er Sørums nest høyeste punkt (Kukollen er høyest). Haakon Sandbraaten var guide. 13 deltakere.
- 1. september, Kvevli fra gamle Kvevli stasjon opp osen sydover til Igletjern, forbi Kvevliætra og torvmyra. Albert Hovind var guide. 20 deltakere.

Se referater i Sørumspeilet nr. 4/2011, side 19.

Andre turer:

- 6. juni hadde historielaget besøk av styret i Asker og Bærum Historielag. Etter fellesmøte med orienteringer om begge lagenes arbeid, tok vi gjestene med til flere av Sørums kulturminner.
- 28. august var vi vertskap for Gran Historielag som kom i buss og ble servert både mat og en variant av ”Opplev Sørums”
 - Begge besøkene var svært vellykkede og inspirerte til gjensitter for medlemmene av Blaker og Sørums Historielag.
- 10. september arrangerte vi ”Kjenn din Bygd tur” med stopp på Bøhs Sag, Slora Mølle, Vølneberg gamle skole og Pilegrimsloftet på Arteid blant mange andre interessante steder med kulturminner etter vår tids virksomheter. Turen startet fra Lørenfallet med Aage Kleven som kjentmann, muntrasjonsråd og guide for en buss full av entusiastiske Sørumsokninger.

Turstiene

Styret er ansvarlig for turstiene med Bjørn Tveit, Bjørn Blakstad, Tore Møllergaard og Haakon Sandbraaten som arbeidslag. Det mest omfattende arbeidet i 2011 er bygging av to nye broer over evjene i Valstad på kulturstien nordover fra Bingsfoss til hengebroen ved Rånåsfoss. Det gjenstår et meget omfattende arbeid vedrørende opprusting av skilting, forbedring av klopper og vedlikehold av flere broer. Historielaget deltok den 1. september 2011 på en befaring, i regi av kulturkontoret, av stien fra Bingsfoss til Hammeren med tanke på fornyelse av skiltene. Et utspill fra kulturkontoret vedrørende videre arbeid ble lovet. Vi avventer fremdeles dette utspillet. AEV støttet de to nye broene med kr. 35.000.

2. Diverse arrangementer og aktiviteter

Opplev Sørums

”Opplev Sørums” som historielaget tok initiativ til i 2010 er videreført i 2011 i etter en justert modell. I 2011 ble ”Opplev Sørums” gjennomført som et samarbeidsprosjekt der Kulturkontoret bidro med midler til et lavterskeltilbud for ungdom under logoen ”Sommerjobb på et kulturminne”. Sommerjobbene fordelte seg på Urskog-Hølands Banen, EightAmcarClub og Slora Mølle. Sommerjobbene ble utført på disse tekniske kulturminnene i løpet av tre sommeruker. Arbeidsoppgavene var spesifikke for de tre kulturminnene. De omfattet teknisk vedlikehold, snekring og maling, vedlikehold, rydding og rengjøring samt undervisning i kulturminnenes funksjon og betydning i fortid og fremtid. I helgene tok ungdommene imot

besøkende til sitt kulturminne, og orienterte om stedet og egen innsats. Prosjektet var nyttig for alle parter og inngår i planene for et fremtidig "Opplev Sørumsand"-konsept.

Detaljert referat er gjengitt i Sørumsand-Speilet nr. 4/2011, side 3, og under lederens spalte.

Slora Mølle

Dag-Einar Hellerud er leder av Slora Møllens Venner i 2011. Venneforeningen har i dag ca 60 medlemmer. Blaker og Sørumsand Historielag eier mølla, og stiller den til disposisjon for venneforeningen. Ytterligere informasjon om aktiviteter og møllas historie kan man lese på historielagets hjemmeside under "Slora Mølle" og "Mølleposten". Venneforeningen har ukentlige dugnadskvelder fra begynnelsen av mai til utgangen av oktober, og denne innsatsen er anslått til ca 400 timer.

Krevende prosjekter krever som oftest at flere møter, og gjerne med spesialkompetanse og spesialverktøy. I 2011 dreide dette seg om drift og vedlikehold av gårdskverna, hugge og skjærpe stenene til hovedkverna, restaurering av hovedturbin som Sørumsand Verksted hjelper med, og fullrenovering og oppstart av semidiesel hjelpemotoren Grei.

Ved større arrangementer for skoleelever og familier kommer det til flere hjelpere i kortere perioder. Det gjelder særlig "Kulturminneadopsjon" med Fjuk og Skåningsrud skoler i mai, "Møllas Dag" ved sesongåpning første søndag i juni, "Opplev Sørumsand" for nærturisme fire søndager i sommerferien, "En sommerjobb på et Kulturminne" tre uker i sommerferien, St. Hansfest og Møllefest andre søndag i februar. Vi regner at minst 1000 har besøkt Slora Mølle i løpet av 2011, av disse er en stor del barn og unge.

Kapital er alltid en begrensende faktor. Det er derfor gledelig at Sparebankstiftelsen i desember 2011 ga Slora Mølle en gave på kr. 75.000 til restaurering av vanntilførselen fra dammen til turbinen. Dette er en stor oppmuntring både til venneforeningen og til historielaget.

Vølneberg gamle skole og redskapssamling/Den kulturelle skolesekken

Skolen fremstår i dag som en skolestue anno 1910. Den er enkel og godt egnet for "Gammeldags skole". Denne tilbys alle 4.klasser i kommunen, og arrangeres i samarbeid med Vølneberg Vevring og Historielaget med uvurderlig hjelp fra mange frivillige lærere, gårdbrukere, husflidskvinner og arbeidsfolk. Ref. Sørumsand-Speilet nr. 4/2011, side 4. Totalt 230 elever blir kjent med kulturminnet Vølneberg i dette arrangementet.

Historielaget har et godt samarbeid med Vølneberg Vel om bruk av stedet. Vi håper å utvikle en skolehistorisk samling på Vølneberg. Historielaget har fått kommunens samtykke i å evaluere alt utrangert skolemateriell før det utranteres. Bevaringsverdige gjenstander blir nå tatt hånd om i et nytt lagerrom vi får disponere i kjelleren i nyskolen. Historielaget er opptatt av at nyskolen skal ha et godt vedlikehold, som sikrer varig bruksverdi. Til opprusting av yttervegg og tak på nyskolen har historielaget derfor bevilget kr. 50.000.

I løpet av sesongen har historielagets arbeidsgruppe på Vølneberg avviklet 16 arrangementer alene eller i samarbeid, der Gammeldags Skole, St. Hans og Olsok har vært de betydeligste. Det er registrert mer enn 700 besøkende i 2011, en økning på 100 fra året før.

Kulturminneadopsjon

Sammen med Den kulturelle skolesekken har Historielaget i 2011, alene eller i samarbeid med lokale krefter, organisert kulturminneadopsjon på Slora Mølle med Fjuk og Skåningsrud skoler, på Valstad Café med Sørumsand skole, på Skjeabekken med Sørumsand skole og i Olavsgangen med Vesterskaun skole. Vår målsetting er å utvide dette samarbeidet til også å

omfatte de øvrige skolene i 2012. Totalt 250 skoleelever blir kjent med våre kulturminner i dette arbeidet.

P. Chr. Asbjørnsen – 200-årsjubileet 15.01.2012

Historielaget har forberedt markeringen av 200-årsjubileet for P. Chr. Asbjørnsen siden 2009. Det begynte med en stor medlemssamling i Frogner grendehus i oktober 2010. Senere har vi utviklet samarbeid med moderorganisasjonen Romerike Historielag og søsterlagene Skedsmo og Gjerdrum. Jubileet ble avviklet i Gjerdrum kulturhus, som egner seg meget godt for denne typen arrangementer, og på selvefødselsdagen, søndagden 15. januar. Liksom fra de andre historielagene deltok mange av våre medlemmer i forberedelsene til og avviklingen av jubileet. Dette ble et arrangement uten sidestykke på Romerike. Mer enn 500 tegninger av ”Troll idag” ble sendt inn fra skoler og barnehaver fra 8 kommuner på Romerike. Det var premiering av de beste i fire aldersgrupper. Ungdomsteateret i Gjerdrum dramatiserte Asbjørnsen-eventyr og hadde to forestillinger til full sal. Magnar Osland med Romerikstrioen holdt to konserter der storgårdsmusikk fra 1700- og 1800-tallet ble framført for full sal. Asbjørnsenbiografen Truls Gjefsen holdt to foredrag, også til fulle saler. To meget gode fortellere leste eventyr – det også to ganger, og biblioteket holdt åpent hele dagen med utstilling, eventyrfilmer og andre tilbud.

Over 500 besøkende sørget for ”stinn brakke” fra kl. 13 – 19, mens restauranten og kjøkkenet arbeidet under høytrykk for at så mange som mulig skulle få glede av maten, som var tilberedt etter Asbjørnsens kokebok ”Fornuftig Madstell”. Vi har oppfylt vår målsetting om å sette Asbjørnsen på kartet. Leder har besøkt og orientert skoleklasser og pensjonistforening om jubileet og dets bakgrunn, og er invitert til barnehaver og nabolag for å snakke om samme tema.

Fortellerkveld på Sørumsand, 5. mai

Tom Halvorsen, leder av Romerike Historielag, besøkte oss og fortalte om Anna Monrad, som emigrerte til USA og samlet eventyr der. Hun hadde slektsrøtter i Sørum og var en fjern slektning av foredragsholderen. Vi fikk også noen artige historier fra Nes og ca 50 deltakere hadde en meget hyggelig kveld. Fortellerkvelden ble arrangert i samarbeid med Folkeakademiet i Sørum.

Sørum-Speilet

Sørum historielags tidsskrift blir distribuert til alle medlemmer via historielagets røde-nettverk, samtidig er det også tilgjengelig for andre via historielagets hjemmeside. Vår redaktør gjennom 17 år, Svein Sandnes, hadde bedt om avløsning, og fra nr. 3 i 2011 ble ansvaret for Sørum-Speilet overført til en redaksjonskomité bestående av Asbjørn Langeland, Lillian Mobæk og Dag Winding-Sørensen. Innholdet spenner fra opplysning om kommende arrangementer til utdrag fra gamle bøker og rettsprotokoller, og artikler om spennende tema fra medlemmer og inviterte bidragsytere. Tidsskriftet utgis 5 ganger i året, og trykkes nå med bilder og i farger.

Internett siden

Ansvarlig redaktør er Lillian Mobæk. Det legges ned mye arbeid for å holde hjemmesiden www.sorum.historielag.no oppdatert. På nyhetssidene lanseres smått og stort av historielagets aktiviteter gjennom året. Slora Mølle, Vølneberg skole og Den kulturelle skolesekken er særlig omtalt. Boktilbudet fra Historielaget og Bygdeboka markedsføres mye bedre enn tidligere. Annet man kan finne er linker til andre sider, gamle bilder og oversikt over aktiviteter og foredragsholdere. Markedsføringsverdien er betydelig, og medlemmene blir holdt løpende orientert om arbeidet. Referatene fra styremøter legges ut på nettet.

Stands

Ansvarlig er Bjørn Blakstad. Ved de fleste større arrangementer har historielaget deltatt med informasjon og salg av bøker, spesielt på Blaker Skanse i november og på bokmessa i Bingsfosshallen i desember, samt i tettstedene før jul. Vi har til dels store restopplag av historielagets utgivelser, og i november/desember ble derfor mange titler tilbudt til sterkt reduserte priser.

Fondet for markering av Frigjøringsdagen 8. mai

Kaare Svarstad, Haakon Sandbraaten og Dag-Einar Hellerud fra historielaget sitter i fondets styre, samt Kåre Petter Hansen fra donator Borger Hansen. Donator har skissert statutter for fondet. Donator tilførte fondet ytterligere kr. 25.000 i 2011. Kassereren i historielaget er regnskapsfører for fondet. Statuttene bestemmer at det skal legges ned blomster ved en enkel seremoni den 8. mai hvert år ved krigsminnesmerkene ved Sørums kirke, Blaker kirke og på Blaker Skanse. Se omtale i Sørums-Speilet, nr. 3/2011, side 5.

Lenseutstillingen/Bingen lenseminneforening

Lenseutstillingen har vært lagret på Sørumsand vgs. Ved etablering av Bingen Lenseminneforening i 2011 er lenseutstillingen gitt i gave fra historielaget til den nyetablerte foreningen. Som etableringsgave overrakte historielaget også kr. 10.000 med ønske om fremtidig godt samarbeid for å sikre dette enestående kulturminnet. Bingen lenseminneforening får også 50 % rabatt ved kjøp av Glommaboka for videresalg.

Vandreutstilling om okkupasjonsårene i Sørums

Okkupasjonsutstillingen står på Blaker Skanse. Den har vært i aktiv bruk som en del av "Opplev Sørums". Dette kan inngå i krigshistorisk samling på Blaker Skanse, dersom utviklingen av prosjektet Kunstsaksen blir gjennomført etter de planene som er lagt.

Kalenderutvalget

Kjell H. Huseby har i år som i årene forut vært ansvarlig for historielagets kalender. Kalenderen er en populær tradisjon, trykkes i et opplag på 1000, og selger godt. Anders Henriksen er ansvarlig for digitaliseringen av fotografiene. Blaker Sparebank sponser historielaget med deler av trykkerikostnadene, noe som gjør at prisen kan holdes lav. Inntektene av salget går uavkortet til historielaget.

Lokalkontaktnett

Kåre Olav Ormstad har ansvar for distribusjonen av Sørums-Speilet og annen intern informasjon. Dette effektive kontaktnett sparer historielaget for betydelige portokostnader årlig.

Slektshistorisk utvalg

En rekke henvendelser fra lagets medlemmer og eksterne kontakter ekspederes i løpet av året. Medlemmene er gjennom Sørums-Speilet oppfordret til å gi oss innspill om hvilke aktiviteter de gjerne vil ha igangsatt, og Palmar Huse er innstilt på å følge opp de ønskene som kommer. Informasjon blir gitt i Sørums-Speilet og på internett.

Stiftelsen Valstad cafe

Ane Maria Robertsen representerer Blaker og Sørums Historielag i styret for stiftelsen.

3. Arbeid i kommunale komitéer og utvalg samt øvrig kontakt med kommunale myndigheter. Høringer.

Historielaget er høringsinstans for kommunen ved kommuneplaner, veinavn, bevaring av bygninger og annet som berører kultursaker. Leder har også hatt flere møter med kommunale etater, særlig Kulturkontoret.

4. Samarbeidet med Romerike Historielag

Leder/ nestleder har deltatt på ledermøtene i Romerike Historielag. Årbøkene fra Romerike Historielag har også vært til salgs på våre stands sammen med lokallagets egne bøker. Blaker og Sørum Historielag har tre medlemmer i Husstyret i Romerike Historielag. Terje Løkener leder, og Gro Langeland og Ole Haagenen er medlemmer i dette styret. Den 15. januar 2012 ble 200-års jubileum for P. Chr. Asbjørnsen arrangert i samarbeid mellom Romerike Historielag og historielagene i Gjerdrum, Sørum og Skedsmo. Se side 4.

5. Samarbeid med andre frivillige organisasjoner i 2011.

- Historielaget er medlem av Sørum Kulturforum. Sørum Kulturforum er blant annet representert i styret for Bingsfosshallen i Sørum KF i tillegg til å være en høringsinstans for Sørum kommune.
- Vi har hatt arrangementer i samarbeid med Folkeakademiet i Sørum, og skal ha et program i samarbeid med Foreningen Norden Sørum under Sørumfestivalen 2012. Vi har også etablert et godt samarbeid med den nyetablerte Bingen lenseminneforening.
- Historielaget er medlem av Landslaget for lokalhistorie. Gjennom dette medlemsskapet får laget refundert deler av innbetalt merverdiavgift.
- Historielaget er medlem av Fortidsminneforeningen. Leder representerer historielaget som observatør på månedlige styremøter i Fortidsminneforeningen, avd. Romerike.
- Historielaget er medlem av Asbjørnsenselskapet og lederen representerer oss der.
- Leder representerer historielaget som observatør i "KunstSkansen".

Sørumsand, 25. januar 2012

For Blaker og Sørum Historielag

Dag Winding-Sørensen

Gro Langeland

Kjell Kurland

Ellen M. Graarud

Haakon Sandbraaten